

ES STRUKTŪRINĖ PARAMA: POVEIKIS LIETUVOS VIEŠOJO SEKTORIAUS RAIDAI

EU STRUCTURAL FUNDS: THE EFFECT OF LITHUANIAN PUBLIC SECTOR DEVELOPMENT

Eugenijus CHLIVICKAS, prof. dr.

Lietuvos viešojo administravimo lavinimo institucijų asociacijos prezidentas

Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Povilas ŠVOGŽLYS

Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Įvadas

Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, struktūrinių fondų paramą pradėjo gauti didelė dalis Lietuvos rinkos dalyvių: verslo subjektai, užsienio kapitalo įmonės ir kt. Lietuvoje 2014–2020 m. finansiniu laikotarpiu didelis dėmesys skiriamas aukštą pridėtinę vertę kuriančiai ekonomikai. Struktūrines investicijas galima įvardyti kaip išmokas iš ES biudžeto, kuriomis siekiama nuosekliai mažinti Europos Sąjungos valstybių ekonominius ir socialinius išsivystymo skirtumus. ES struktūrinė politika skatina verslo subjektų konkurencingumą, viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę, ekonomikos augimą ir aktyvesnį darbo vietų kūrimą. Europos Sąjungos fondų investiciniai prioritetai yra labai svarbūs stiprinant ekonominę ir politinę plėtrą valstybėse narėse. Lietuvos ir užsienio autorių darbuose ES investicijos tapatinamos tik su privačiuoju sektoriumi, t.y. pagrindinėmis problemomis, kurias šiame segmente leidžia išspręsti ES parama: infrastruktūros plėtra, nedarbo lygio mažinimu, pabėgėlių integracija bei kitomis šių dienų aktualijomis. Dėl šios priežasties yra sunku nustatyti, kokią paramos dalį gauna Lietuvos viešojo sektoriaus institucijos, nors šio segmento vaidmuo ir jo įtakos stiprinimas yra ypatinai svarbus veiksnys tenkinant visuomenės poreikius. Valdžios institucijų priimti sprendimai turi įtakos visiems Lietuvos sektoriams bei yra svarbūs socialinei, kultūrinei, politinei ar ekonominei šalies plėtrai.

Šiame straipsnyje autoriai aptaria Europos Sąjungos struktūrinių fondų poveikį Lietuvos viešajam sektoriui. Ypatingas dėmesys yra skiriamas šios paramos sandarai ir veiklos grupių nustatymui.

Tyrimo objektas – ES struktūrinių fondų paramos poveikis Lietuvos viešojo sektoriaus raidai.

Darbo tikslas – įvertinus ES struktūrinių fondų svarbą, nustatyti investicijų poveikį Lietuvos viešojo sektoriaus raidai bei dinamikai.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros ir statistinių duomenų analizė, jų lyginimas ir sintezė.

Teorinis požiūris į ES struktūrinių fondų paramą

Analizuojant mokslines publikacijas bei užsienio autorių darbus galima išskirti ir teigiamą, ir neigiamą ES struktūrinių fondų paramos poveikį ekonomikos augimui.

Europos Sąjungos struktūrinių fondų parama nukreipta į daugelį svarbiausių šalies sektorių: ekonomikos, finansų, nekilnojamojo turto, viešąjį bei kitus segmentus. Ji prisideda prie šalies verslo plėtos, nedarbo mažinimo ar socialinės integracijos. Visos investicijos yra viešinos, todėl visuomenė gali sekti paramos priemonių finansavimo ir vykdymo procesą. Tačiau tarp teigiamų veiksmų galima nustatyti ir tokių, kurie ES struktūrinių fondų investicijas paverčia ne tokiomis patraukliomis kaip buvo tikėtasi. Paramą gauna tik tie sektoriai, kuriems yra suteiktas prioritetas tam tikram laikotarpiui. Tai reiškia, jog gretimi segmentai paramos rezultatų nepajaučia. Nėgavusiems jokios paramos, tampa gerokai sunkiau konkuruoti rinkoje, prisitaikyti prie technologinių pokyčių bei augančių visuomenės poreikių. Nereitai, siekdami gauti ES paramą, verslo subjektai naudojami valstybinių institucijų veiklos spragomis – yra falsifikuojami dokumentai, sudaromos fiktyvios sutartys tarp partnerių ar tiekėjų. Taigi, lėšų įsisavinimo proceso metu gali pasireikšti korupcijos apraiškos.

Jurevičienės ir Pileckaitės (2013) atliktas tyrimas parodė, jog ES struktūrinių fondų investicijos turi teigiamos reikšmės pritraukiant tiesiogines užsienio investicijas. Tyrimai parodė, kad didelė dalis įmonių būtų įgyvendinusios savo projektus net jeigu būtų negavusios ES finansavimo, kadangi privalėtų ieškoti kitų finansavimo alternatyvų. ES parama gali iškraipyti įmonių motyvaciją investuoti, todėl jos turėtų sutelkti dėmesį į svarbiausias sritis. Autorės pastebi, jog Lietuva yra viena iš pagrindinių šalių, kuri greitai absorbuoja ES struktūrinių fondų lėšas. Tačiau skubotas paramos įsisavinimas gali turėti neigiamų pasekmių šalies ekonomikai.

Dumčiuvienės ir Adomynienės (2014) vertinimu, ES struktūrinių fondų dydis bei paramos apimtys lemia, jog bendrieji rezultatai yra jaučiami tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuose. ES investicijos labai svarbios sprendžiant ekonomines, socialines ir teritorines problemas, t.y. mažinant atotrūkį tarp ES šalių. Jos skatina verslo subjektus veikti „nepalančiuose“ segmentuose, sudaro galimybes tobulinti švietimo sistemą, skatina inovacijas bei atsinaujinančių energijos šaltinių diegimą. ES struktūrinė parama gali turėti ir neigiamos įtakos, jeigu yra orientuojamasi į greitą, bet nekokybišką lėšų įsisavinimą. Autorių teigimu, dažniausiai tai sąlygoja valstybės tarnautojų kompetencijos stoka bei neefektyviai suformuoti valstybės institucijų paramos padaliniai.

Ibenskas ir Brožaitis (2008) įvertinę ES biudžeto pajamų sistemos reformos poveikį Lietuvai, išskyrė teigiamą struktūrinių fondų paramos reikšmę Lietuvos mokslinių tyrimų potencialo sutelkimui, optimizavimui ir internacionalizavimui. Didelė konkurencija dėl ES finansavimo skatina Lietuvos mokslininkus ir tyrėjus gerinti tyrimų kokybę bei ieškoti bendradarbiavimo galimybių su užsienio kolegomis. Autoriai pažymi, jog aiškios ir pasvertos nacionalinės investavimo strategijos nebuvimas gali sąlygoti ir neigiamų šalutinių padarinių atsiradimą: „skaldyti“ atskirus ekonomikos sektorius ir didinti infliaciją, skatinti vartojimą bei importą ir kt. Kartu ES paramos nebuvimas turi netiesioginį neigiamą poveikį paskatų struktūrai, kai formuojasi priklausomybė nuo naujai atsiradusių finansavimo galimybių, tačiau nėra keičiamas nusistovėjęs veiklos pobūdis.

Puidoko ir Daukaitės atliktame tyrime (2013) teigiama, jog daugelio struktūrinių ir institucinių trūkumų priežastis – ES finansinę paramą paskirstančių nacionalinių institucijų ir jų darbuotojų praktinių įgūdžių stygius. ES struktūrinių

fondų, kurie sudaro didžiąją finansinės paramos dalį, valdymo aspektai priklauso nuo besąlygiško ES administracinių reikalavimų, demokratijos skaidrumo ir atsakingumo principų laikymosi. Siekiant, jog Europos Sąjungos šalyse būtų efektyviai pasiekti ekonominiai, socialiniai ir politiniai tikslai, yra būtina gerinti atsakingų institucijų aptarnavimo lygį bei mažinti dažniausiai pasitaikančių klaidų tikimybę.

Jakaitienės ir Klivienės (2008) vertinimu ES struktūrinių fondų paramos lėšos neretai gali būti skiriamos einamosioms valdžios sektoriaus išlaidoms (socialinei paramai, mokymams ir pan.) arba investicijoms finansuoti. Nacionalinių sąskaitų sistema numato, kad valdžios sektoriaus išlaidos, susijusios su gaunama parama, gali būti vertinamos kaip tarpinis vartojimas, bendrojo kapitalo formavimas, prekių ir paslaugų importas, atlygis darbuotojams bei kiti skirstomieji pervedimai. Kai ES skiriamos lėšos pervedamos valdžios sektoriui, laiko atotrūkio tarp jų gavimo ir paskirstymo beveik nėra, todėl šios lėšos valdžios sektoriaus biudžetui neturi poveikio ir gali būti apibrėžtos kaip priešpriešinių reikalavimų įskaitymas. Autorių teigimu, didžioji dalis ES finansinės paramos tenka privačiajam sektoriui. Be to, vis populiariesni tampa vadinamieji viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo projektai (*public private partnership*). Tokių projektų plėtojimas leidžia taupyti nacionalinio biudžeto lėšas (bendrajam finansavimui būtų naudojamos ir privačiojo sektoriaus lėšos), geriau paskirstyti riziką bei užtikrinti geresnės kokybės viešąsias paslaugas.

Vytauto Kuokščio (2014) atlikti tyrimai parodė, jog ES struktūrinė parama turi teigiamos reikšmės didinant viešųjų paslaugų kiekybę ir kokybę, o tai savo ruožtu reikšmingai prisideda prie šalies ūkio plėtros. Kasmetinės paramos injekcijos leidžia plėtoti fizinį ir žmogiškąjį kapitalą. Vis dėlto ji gali iškraipyti rinką, paskatinti neefektyvias investicijas. Struktūriniai fondai nėra „tikrinami“ rinkos mechanizmo, todėl gali būti, kad pasirenkami nebūtinai efektyviausi investiciniai projektai, bet tokie, kurie geriausiai atitinka nustatytus formalius reikalavimus. Autorius pastebi, jog išskirtinis dėmesys struktūrinių fondų paramai gauti gali nukreipti verslo orientaciją nuo kitų sričių. Struktūriniai fondai taip pat gali paskatinti korupciją, o tai lemia tiek trumpojo laikotarpio efektyvumo nuostolius, tiek ilguoju laikotarpiu sukelia minėtų institucijų nykimą. Galiausiai trumpuoju laikotarpiu struktūrinių fondų įplaukos gali prisidėti prie ekonominių burbulų susidarymo

ir konkurencingumo praradimo. Kita vertus, per ekonomikos nuosmukį jie kaip tik gali skatinti visuotinę paklausą ir sumažinti nedarbą.

Katsaitis ir Doulos (2009) analizavo ryšį tarp ES struktūrinių fondų ir tiesioginių užsienio investicijų. Tyrimo rezultatai parodė, jog ES struktūrinių fondų poveikis tiesioginėms užsienio investicijoms (TUI) ne visuomet teigiamas ir priklauso nuo valstybės institucijų darbo kokybės: šalyse su aukštu instituciniu reitingu struktūriniai fondai turi teigiamą poveikį TUI, o šalims su žemu instituciniu reitingu šis poveikis yra neigiamas. Autoriai nurodo, jog šalyse turinčiose aukštą korupcijos lygį ir menkai išvystytas viešąsias institucijas, ES struktūriniai fondai gali sulėtinti ekonomikos augimą, TUI pritraukimą ir įsisavinimą.

Mohl ir Hagen (2009) išanalizavę 15 Europos Sąjungos šalių, išskyrė neigiamą struktūrinių fondų paramos pobūdį. Buvo nustatyta, jog yra finansuojami projektai, kurie yra ekonomiškai neefektyvūs bei neskatinantys valstybės augimo, kadangi parama yra skirstoma tik pagal valstybės institucijų numatytą veiksmų planą bei ES struktūrinių fondų finansinės programos prioritetus. Autoriai pažymi, jog ES struktūrinių fondų lėšomis vykdomi projektai turi būti kofinansuojami, todėl galimybė panaudoti paramos lėšas viešajame sektoriuje išstumia labiau atsiperkančius valstybės investicijų projektus, kurių būtų imtasi ir be šių lėšų. Tai gali neigiamai atsiliiepti šalies inovacijų eksportui, konkurencingumui bei BVP augimui.

Alexander Gibb (2006) analizavo ES struktūrinius fondus administruojančių institucijų veiklą. Buvo nustatyta, jog įgyvendinančių institucijų nepriklausomybė nuo ministerijų yra vertinama kaip teigiamas veiksnys. Žinoma, nepriklausomos jos būna ne visuomet, kadangi kai kurios agentūros yra stebimos ministerijų. Autorius pažymi, jog struktūrinių fondų administravimą ypatingai sunkina didelis proceso dalyvių skaičius. Įgyvendinančioms institucijoms tenka skirti daug laiko projektams įgyvendinti dėl egzistuojančių biurokratijos barjerų. Buvo nustatyta, jog didžioji dalis valstybinės reikšmės institucijų turi per mažai įgaliojimų: yra rūpinamasi viešaisiais pirkimais, tačiau nustačius pažeidimą, institucija neturi galios jį panaikinti. Autorius pažymi, jog struktūriniai fondai yra tik nedidelė kai kurių įgyvendinančių institucijų veiklos dalis. Taigi, jų darbas su dokumentais yra neproporcingai didelis, žinant kokie menki yra turimi finansiniai ištekliai, dėl kurių reikia atlikti didelės apimties kanceliarinį darbą.

Paun (2008) vertinimu, struktūrinė parama teigiamai veikia BVP augimą, visuomenės informavimą ir švietimą, didina išlaidas moksliniams tyrimams ir inovacijoms, skatina šalies eksportą. Autorius išskiria ir neigiamą ES struktūrinių fondų paramos reikšmę. Tokios investicijos stabdo aukštųjų technologijų produktų eksportą, kadangi šalys, kurios greičiau įsisavina paramą, skiria mažiau dėmesio vietinės rinkos inovacijoms. Taip pat parama gali skatinti nedarbo lygio augimą: didesnis paramos įsisavinimo lygis lemia didesnę nedarbo lygį. ES parama atlieka labai svarbų vaidmenį pajamų perskirstymo srityje. Tačiau dauguma projektų, finansuojamų iš struktūrinių fondų lėšų nesukuria realios pridėtinės vertės, t.y. pelno, darbo vietų ar sklandesnės inovacijų plėtros po jų įgyvendinimo laikotarpio.

Healy ir Bristow (2013) analizavo ekonominės krizės poveikį ES struktūrinių fondų paramos programoms. Tuo metu, kai viešajame sektoriuje, pasitelkiant taupymo priemones buvo pradėta mažinti finansavimą, ES struktūrinių fondų investicijos ypatingai išaugo rytinėje Europos dalyje: Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje ir Lenkijoje. Autoriai pabrėžia, jog griežtesnė finansinė aplinka bei sumažėjusios investicijų įsisavinimo galimybės suformavo viešųjų organizacijų nenorą imtis didesnės apimties projektų. Pasibaigus finansinei krizei viešasis sektorius iš dalies prarado savo lankstumą, todėl visi privačiojo sektoriaus projektai buvo vertinami daug griežčiau. Daugumos projektų finansavimas buvo vilkinamas ir jie užbaigti tik iš dalies.

Dvorak (2015) aptarė institucinius ir politinius susitarimus, sudarytus dėl ES struktūrinių fondų vertinimo sistemų. Tinkama ir gerai išvystyta vertinimo sistema leidžia formuoti vidinius ir išorinius ryšius su suinteresuotomis šalimis. Atliktas tyrimas parodė, jog Europos Sąjungos šalys narės turi skirtingus struktūrinių fondų vertinimo būdus, kurie priklauso nuo viešojo sektoriaus valdymo specifikos ir savybių. Ypatingai svarbu ne tik kiekybiškai ar kokybiškai nustatyti struktūrinių fondų reikšmę, bet ir įvertinti šalies poreikius ES raidos kontekste. Kalbėdamas apie Lietuvą, autorius pažymi, jog dauguma viešojo sektoriaus institucijų nėra linkusios taikyti centralizuotą ES paramos vertinimo metodiką. Lietuva nebuvo pasirengusi tinkamai surinkti stebėsenos duomenų, kurių reikėjo sistemingam ES struktūrinių fondų paramos vertinimui.

Apibendrinant literatūros analizę galima teigti, jog viešasis sektorius yra svarbus struktūrinis elementas, leidžiantis tinkamai įsisavinti ES struktūrinių fondų

lėšas. Kiekvienais metais šiame sektoriuje veikiančios institucijos sudaro sąlygas gauti paramą verslo subjektams, mokslininkams bei kitiems suinteresuotiems asmenims. Jos kiekvienais metais paskirsto investicinius prioritetus, taip pat dalyvauja organizuojant projektų vykdymą. Jeigu viešajame sektoriuje vyks permainos, tuomet rezultatus pajus ir gretimų segmentų dalyviai. Paramą bus sunkiau gauti ne tik valstybinėms institucijoms, bet ir verslo subjektams, kadangi bendrieji sprendimai priimami ministerijų lygyje. Įvyksta savotiška grandininė reakcija. Absorbuojamos paramos reikšmė priklauso nuo to, kokioje ekonominėje srityje šias lėšas ketinama panaudoti: viešajame sektoriuje, verslo subjektų veikloje, inovacijų sklaidoje ar kt. Nepakankama

valstybės tarnautojų kompetencija neretai būna viena iš pagrindinių priežasčių, sąlygojančių prastą suteikiamų paslaugų kokybę ar nenorą imtis didesnės apimties projektų. Greitas ir neapskaičiuotas ES struktūrinės paramos įsisavinimas gali paskatinti korupcijos apraiškas privačiame ir viešajame sektoriuose, nedarbą, inovacijų plėtrą ar eksporto lėtėjimą. Visos šios priežastys rodo, jog yra labai svarbu tinkamai administruoti ir valdyti šalies institucinę veiklą. Tik tinkamai funkcionuojantis viešasis sektorius sudarys sąlygas padidinti ES struktūrinės paramos poveikį šalies ekonomikai.

Apibendrinti įvairių autorių teoriniai požiūriai į struktūrinės paramos poveikį viešajam sektoriui pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė. ES struktūrinės paramos poveikio viešajam sektoriui tyrimų susisteminti teoriniai rezultatai

Autorius (-iai), metai	Nustatytas ES struktūrinių fondų paramos poveikis viešajam sektoriui
Jurevičienė ir Pileckaitė, 2013	Padeda pritraukiant tiesiogines užsienio investicijas (TUI) (+); Skubotas paramos įsisavinimas gali iškraipyti nacionalinę ekonomiką, tiesiogiai paveikdama viešąsias organizacijas (-).
Dumčiuvienės ir Adomynienės, 2014	Per greitas struktūrinės paramos įsisavinimas (-); Valstybės tarnautojų žinių stoka ir neefektyviai suformuoti ES struktūrinių fondų paramos padaliniai (-).
Ibenskas ir Brožaitis, 2008	Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) skatinimas (x); Bendradarbiavimas su užsienio kolegomis (+); Infliacijos didėjimas (-); Priklausomybė nuo naujai atsiradusių finansavimo galimybių (-).
Puidokas ir Daukaitė, 2013	Valstybės tarnautojų žinių stoka bei neefektyviai veikiančios valstybės institucijos (-).
Jakaitienė ir Klivienė, 2008	Viešojo ir privačiojo sektoriaus bendradarbiavimo projektai (+); Rizikos paskirstymas (+); Aukštesnė viešųjų paslaugų kokybė (+); Parama skiriama institucijų vidaus reikmėms (+).
Kuokštis, 2014	Viešųjų paslaugų kokybės didėjimas (+); Neefektyvios investicijos (-); Korupcijos apraiškos, kurios skatina institucijų nykimą (-); Nedarbo mažinimas (+).
Katsaitis ir Doulos, 2009	TUI pritraukimas (+); Aukštas institucinis korupcijos lygis gali sąlygoti ekonomikos lėtėjimą (-);
Mohl ir Hagen, 2009	Finansuojami ekonomiškai neefektyvūs projektai (-);
Gibb, 2006	Institucijų nepriklausomybė nuo ministerijų (+); Biurokratinės taisyklės (-); Viešosios institucijos turi per mažai įgaliojimų (-).
Paun, 2008	BVP augimas (x); Visuomenės formavimas (+); Negaunama ženkliai pridėtinė vertė (-).
Healy ir Bristow, 2013	Nenoras imtis didesnės apimties projektų (-); Prastas viešųjų institucijų lankstumas (-).
Dvorak, 2015	Stebėsenos duomenų ir vertinimo sistemos nebuvimas (-); Netinkamas pasiruošimas (-).

(-) – neigiamas poveikis; (+) – teigiamas poveikis; (x) – poveikis nėra reikšmingas

ES struktūrinių fondų parama Lietuvos viešajam sektoriui

Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą šalyje daugėjo investicijų. Ypač svarbi išliko ES struktūrinių fondų parama: tai finansinio solidarumo ir veiksmingos integracijos priemonė. Numatoma, jog 2014-2020 m. Lietuva įgyvendins vieną veikslių programą, finansuojamą iš kelių fondų: Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Jaunimo užimtumo iniciatyvos specialių asignavimų bei Sanglaudos fondo. LR finansų ministerijos duomenimis (2014) šiai programai skiriama 6,709 mlrd. ES fondo lėšų. Didelę reikšmę ES struktūrinių fondų parama turi viešojo sektoriaus plėtrai. Viešosios įstaigos, valstybės arba savivaldybių institucijos ir jų įstaigos, Lietuvos darbo birža, švietimo ir profesinio mokymo įstaigos, mokymo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos, verslo informacijos centrai, religinės bendruomenės ir bendrijos, labdaros ir paramos fondai bei kitos viešajam sektoriui priskiriamos organizacijos gali tikėtis ES struktūrinių fondų paramos, kuri padės sustiprinti ir plėsti infrastruktūrą, įgyvendinti nuotolinio mokymo, profesinio rengimo programas, skatins bedarbių mokymą ir kitų socialinių ir ekonomikos projektų įgyvendinimą.

Pagrindinė potenciali ES struktūrinių fondų nauda Lietuvai yra ta, jog Lietuva pasinaudojusi ES lėšomis gali vykdyti investicijas, kurių nebūtų be ES struktūrinių fondų paramos. Lietuva yra grynoji ES lėšų gavėja, t.y. iš ES struktūrinių fondų Lietuva gauna daugiau lėšų nei sumoka į ES biudžetą mokesčių pavidalu. Tai rodo, jog Lietuva naudojami ES viduje vykdomu persikirstymu iš ekonomiškai labiau išsivysčiusių valstybių į mažiau išsivysčiusias šalis. ES lėšų panaudojimo naudos klausimai yra plačiai analizuojami įvairiuose ES ar Lietuvos nacionalinio lygio teisės aktuose, ES lėšų panaudojimo poveikio vertinimo dokumentuose.

ES struktūrinių fondų lėšomis yra finansuojami viešojo sektoriaus organizacijų projektai, kurie atitinka 2014-2020 metų laikotarpio prioritetus, priemones ir remtinas veiklos rūšis. Paraiškos gauti ES struktūrinių fondų paramą teikiamos atitinkamai įgyvendinančiajai institucijai paskelbus kvietimą teikti paraišką, laikantis nurodytų paraiškos pateikimo terminų ir sąlygų. Visos paraiškos turi atitikti nustatytas projektų atrankos kriterijus. Viešajam sektoriui priklausančios organizacijos daugelyje ES struktūrinių fondų finansuojamų sričių gali būti pareiškėjai arba partneriai. Viešojo sektoriaus vaidmuo naudojant ES

struktūrinių fondų lėšas priklauso nuo jų pasirengimo, gebėjimo sutelkti savo išteklius ir mokėjimo pasinaudoti galimais informacijos šaltiniais.

2014-2020 metų programoje yra išskirta 12 ES fondų investicijų veikslių programos prioritetų. Skirtingai nei per ankstesnius lėšų įsisavinimo laikotarpius šioje prioritetinėje programoje ypatingai daug dėmesio skirta viešojo sektoriaus reikmėms: informacinės visuomenės plėtros skatinimui, socialinės įtraukties didinimui, dalyvavimo darbo rinkoje skatinimui, pokyčiams švietimo segmente, pažangaus viešojo valdymo diegimui bei ES struktūrinių fondų paramos vertinimui ir administravimui. LR finansų ministerijos duomenimis (2014), Lietuvos viešasis sektorius per 2014-2020 metų laikotarpį turėtų gauti apie 2,536 mlrd. ES fondo lėšų. Galima teigti, jog administravimo veikla į šį prioritetinį sąrašą buvo įtraukta dėl siekio optimizuoti projektų vertinimo procesus bei išvengti anksčiau pasitaikiusių klaidų. Šiuo atveju visuomenės poreikius atitinkantis viešasis valdymas yra orientuotas į institucinių procesų skaidrumą ir atvirumą, taip pat į teikiamų paslaugų kokybę. Įgyvendinus tokius uždavinius šis prioritetas leis padidinti valdymo orientavimą į rezultatus bei pagerinti žmoniškųjų išteklių valdymą. Techninė parama veikslių programos vertinimui ir administravimui garantuoja, jog valstybės tarnautojai ne tik tinkamai atliks savo funkcijas, tačiau ir gaus reikiamus įgaliojimus didesnės apimties projektų kontrolei vykdyti.

Beržinskaitės, Cibulskienės ir Gudienės (2012) atliktas tyrimas parodė, jog didžioji ES paramos dalis atitenka savivaldos institucijoms, švietimo, sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir kitas viešąsias paslaugas teikiančioms įstaigoms, taip pat ūkininkams ir stambioms energetikos, transporto srityje išteklius valdančioms įmonėms. Gauti rezultatai parodė, kad daugelis lėšų skiriama ne konkrečių verslo subjektų projektinei veiklai finansuoti, bet bendrai socialinei, ekonominei ir fizinei infrastruktūrai kurti, skiriant lėšas viešąjį interesą atstovaujančioms ne pelno organizacijoms. Per 2014-2020 metų finansinį periodą numatoma mažinti atskirtį tarp viešojo ir privačiojo sektoriaus atstovų, taip sudarant lygiavertes sąlygas ES struktūrinių fondų paramai gauti.

Viešojo ir privataus sektorių partnerystė (VPSP) tampa viena iš svarbiausių viešojo sektoriaus modernizavimo strategijų, leidžiančių panaudoti

privataus sektoriaus kapitalą, žinias ir gebėjimus viešojo intereso problemoms spręsti. Integruodama geriausias viešojo ir privataus sektorių savybes, ji leidžia pasiekti sinerginį efektą, siekiant viešojo sektoriaus tikslų. Viešojo ir privataus sektorių partnerystė yra gana dinamiška sritis, todėl yra labai svarbu, kad kuriant bendrą koncepciją visuomenė būtų supažindinta su geros praktikos pavyzdžiais. Racionaliai sujungiant šių sektorių išteklius, išnaudojant pranašumus galima kokybiškai ir efektyviai patenkinti piliečių poreikius. Šustavičienė (Šustavičienė 2011) teigia, kad vykstant socialiniams pokyčiams, svarbu sisteminiu požiūriu įvertinti VPSP poreikius ir galimybes konkrečiu laikotarpiu, kurie taptų ypatingai svarbiais ekonomikos skatinimo veiksniais. Tai įvertinus bendras VPSP strateginis tikslas galėtų būti socialiai orientuota ekonominė plėtra įgyvendinat VPSP projektus, moderininant viešojo sektoriaus administravimą bei siekiant veiksmingos paslaugų kokybės.

Siekiant efektyviau įvertinti ES struktūrinių fondų paramos poveikį Lietuvos viešajam sektoriui, buvo atlikta ES paramos panaudojimo 2013–2015 metais pagal asignavimų valdytojus lyginamoji analizė.

Analizės rezultatai parodė, jog ES struktūrinių fondų paramos įsisavinimas 2014-aisiais metais buvo didžiausias. Kaip vieną iš pagrindinių tai lėmusių priežasčių galima įvardinti faktą, jog per 2007–2013 metų laikotarpį ne visiems pareiškėjams buvo išmokėtos numatytos paramos lėšos, todėl dalis išmokų buvo perkeliama į 2014 metus. Iš ES lėšų valstybės institucijos ne tik įgyvendindavo vietinės ar tarptautinės reikšmės projektus, tačiau spręsdavo ir institucijų viduje iškilusias problemas. Dauguma ministerijų Europos Sąjungos paramą panaudojo patalpų modernizavimui, naujo inventoriaus įsigijimui, programinės įrangos atnaujinimui, interneto tinklalapių modernizavimui ir priežiūrai, ilgalaikio turto įsigijimui (techninei įrangai, automobiliams, nekilnojamajam turtui), darbuotojų mokymams bei programinių sistemų pritaikymui visuomenės reikmėms. ES struktūrinė parama Lietuvos valstybinėms institucijoms leido modernizuoti turimus išteklius bei gerokai pakelti aptarnavimo lygį: sumažinti klaidų riziką, pagerinti duomenų administravimą bei atsisakyti didžiosios dalies biurokratinių procedūrų.

Investuotos lėšos į „Elektroninės valdžios paslaugų“, „Intelektualių valdymo sistemų“ bei „Elektroninės valdžios paslaugų savivaldybėse“ projektus

(ESTEP, 2015) padidino jų diegimo galimybes. Nuo 2007 iki 2013 metų Lietuvos viešųjų e. paslaugų srutai pastoviai augo bei atitiko aukštus ES keliamus reikalavimus. Remiantis ESTEP duomenis 2013-aisiais metais pagrindinių viešųjų paslaugų perkėlimo į internetą lygis siekė 91 %.

ES paramos poveikis viešųjų e. paslaugų plėtrai yra pakankamai ženklus, kadangi institucijų tinklalapiai tapo gerokai lengviau valdomi bei pritaikyti visų amžiaus grupių piliečiams. Viešąsias paslaugas teikiančiose institucijose apsilankę piliečiai nebeturi pildyti standartinių blankų ar kitų dokumentų, kadangi visa aptarnavimo eiga gerokai supaprastinta. Susisiekimo ministerija per pastarąjį penkmetį palengvino vairuotojų pažymėjimų išdavimo tvarką bei privalomosios techninės apžiūros eigą. Remiantis Informacinės visuomenės plėtros komiteto duomenimis, Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama mažinti eiles poliklinikose ir ligoninėse, įdiegė internetinę registracijos formą „Sergu.lt“. Taigi, galima teigti, jog ES struktūrinių fondų parama sudarė sąlygas inovacijų sklaidai viešajame sektoriuje.

Viešojo sektoriaus inovatyvumas turi ypatingos reikšmės socialinei ir ekonominei šalies gerovei – viešasis sektorius užtikrina socialinių paslaugų teikimą, didina pasitikėjimą šalies verslo aplinka, užtikrindamas šalies finansinį stabilumą, konkurencingumą ir užimtumą. Inovacijos viešajame sektoriuje didina paslaugų teikimo efektyvumą, kokybę bei vartotojų pasitenkinimą, paslaugos teikiamos greičiau bei pritraukia daugiau tikslinių vartotojų. „Visionary Analytics“ 2015-aisiais metais atliktos apklausos metu buvo nustatyta, jog inovatyvios sistemos ir priemonės net 71 % padidina vartotojų pasitenkinimą viešosiomis paslaugomis. Kitaip tariant, jos suteikia galimybę vartotojams lengviau gauti informaciją apie viešojo sektoriaus teikiamas paslaugas. Tai ypatingai svarbu, nes viešojo sektoriaus darbuotojai Lietuvoje sudaro net 33% procentus visos darbo rinkos. Statistikos departamento duomenimis, 2016-ųjų metų 1-ąjį ketvirtį Lietuvos viešajame sektoriuje dirbo 349 tūkst. darbuotojų.

Nuo 2007-ųjų metų didžioji ES paramos dalis buvo nukreipta į viešojo sektoriaus e. sistemų atnaujinimą bei diegimą. Tai leido sėkmingai inicijuoti ir įgyvendinti tarptautinius standartus atitinkančius projektus, kurie mažina atskirtį tarp viešojo ir privataus sektorių. Ne visos Lietuvos viešosios institucijos buvo orientuotos į 2007–2013 ir 2014–2020 laikotarpių keliamus prioritetinius tikslus,

todėl tokios institucijos kaip teismai, universitetai ar teatrai didžiąja dalimi buvo remiami tik valstybės lėšomis. Šiuolaikinės visuomenės poreikiai yra labai aukšti, todėl ES parama viešajam sektoriui yra labai svarbi, ji leidžia tobulėti įvertinant pažangiausias verslo sektoriaus tendencijas.

Lietuvos viešojo sektoriaus plėtros prognoziniai rodikliai

Siekiant nustatyti ES struktūrinių fondų poveikį Lietuvos viešojo sektoriaus plėtrai, būtina įvertinti finansinių institucijų skelbiamas prognozes, kurios leistų identifikuoti tolimesnes ES paramos apimtis bei kryptis.

Valdžios sektoriaus¹ finansai sudaro palankesnes sąlygas spartinti struktūrines reformas. Atkreiptinas dėmesys, jog ir toliau būtinas tvarus vidutinio laikotarpio skolos mažinimas: būtina ją išlaikyti žemesnę kaip 40 procentų BVP. Valdžios sektoriuje vidutiniu laikotarpiu gali padidėti viešųjų finansų tvarumo rizika be sumažėti skolos lygis – iki artimo 35 procentams BVP. Spartinant struktūrines reformas iškilis naujas iššūkis – užtikrinti atitiktį tarp Lietuvos ir ES teisės aktuose nustatytų išlaidų prieaugį ribojančių taisyklių. Struktūrinės reformos, kurios bus pripažintos atitinkančiomis Stabilumo ir augimo pakto nuostatas dėl struktūrinių reformų, leis sudaryti daugiau fiskalinės erdvės reformų įgyvendinimui (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 417, 2016).

Galima prognozuoti, jog investicijų augimą 2016 metais gali lėtinti ES finansinės paramos laikotarpio pasikeitimo efektas, t.y. bus mažiau ES struktūrinių fondų lėšų nei 2015 metais, kuriais buvo investuojamos abiejų – 2007-2013 metų ir 2014-2020 metų – finansinių periodų lėšos, o 2016 metais – tik naujojo laikotarpio lėšos. ES finansinės paramos lėšomis įgyvendinamų projektų apimtis nuo 2017 metų augs. Remiantis Finansų ministerijos duomenimis 2014-2020 metų paramos laikotarpiu didelę dalį lėšų numatyta investuoti į infrastruktūros, energetikos, viešojo sektoriaus bei mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros projektus (MTEP). Lengvatines paskolas planuojama teikti ne tik privačiam, bet ir viešajam sektoriui,

tokiu būdu siekiant sukaupti grįžtančių lėšų fondus, kurių lėšos būtų naudojamos kelis kartus. Dabartinio programavimo periodo lėšomis Lietuvoje įsteigti penki grįžtančių lėšų fondai, kurie yra skirti smulkaus ir vidutinio verslo bei viešosios infrastruktūros finansavimui.

2015 m. beveik dešimtdaliu išaugus valdžios sektoriaus išlaidoms, BVP padidėjo iki 35,1 (žr. 2 lentelę). Remiantis 2016-ųjų metų Lietuvos banko ekonomine apžvalga, valdžios sektoriaus išlaidos daugiausia paaugo dėl didesnių išlaidų tarpinio vartojimo prekėms ir paslaugoms pirkti, didesnio atlygio darbuotojams ir socialinių išmokų. Socialinių išmokų suma padidėjo dėl didesnių ligos ir motinystės išmokų, taip pat gausesnių nedarbo draudimo išmokų ir išlaidų pensijoms mokėti. Svarbiausias 2015 m. visas išlaidas mažinęs veiksnys buvo palūkanos, sumokėtos už skolintas lėšas. Iš 2-oje lentelėje pateiktų duomenų matyti, jog 2016-aisiais metais valdžios sektoriaus pajamų ir BVP santykis bus mažesnis nei 2015-aisiais metais. Tai sąlygoti gali sumažėjusi vidaus paklausa, sulėtėjęs realiojo BVP augimas ir šiek tiek didesnė infliacija. Remiantis Finansų ministerijos duomenimis, valdžios išlaidų ir BVP santykis taip pat bus prastesnis nei praėjusiais metais. Prognozuojama, jog šis rodiklis bus 0,3 procentinėmis dalimis aukštesnis. Tam įtakos galėjo turėti tai, jog 2016-aisiais metais buvo ženkliai padidintos biudžeto išlaidos žmonių gerovei, šalies gynybai ir viešajam saugumui.

2017-2019-aisiais metais valdžios sektoriaus pajamų ir BVP santykis planuojamas ties 35 proc. riba. Panaši tendencija yra numatoma ir išlaidų skiltyje. Didesnė perskirstoma BVP dalis leis vykdyti socialinius ir kitus įsipareigojimus ir įgyvendinti struktūrines reformas. Planuojama, jog 2017-2019 metais valdžios sektorius bus subalansuotas ir pasiektas perteklius. Sumažinus valdžios sektoriaus išlaidas bus galima toliau didinti gynybos finansavimą pagal įsipareigojimus NATO, didinti mažiausiai uždirbančių viešojo sektoriaus darbuotojų atlyginimus, taip pat sveikatos apsaugos srities finansavimą vadovaujantis priimtais teisės aktais, didinti kapitalo investicijas, efektyviau įgyvendinti ES lėšomis finansuojamus projektus.

¹ Valdžios sektorius – tai sektorius, apimantis iš privalomųjų mokėjimų finansuojamus institucinius vienetų, kurių pagrindinė veikla – ne rinkos paslaugų teikimas ir (ar) nacionalinių pajamų ir turto perskirstymas. Lietuvos valdžios sektorius skirstomas į centrinės valdžios, vietos valdžios ir socialinės apsaugos fondų subsektorius (Statistikos terminų žodynas, 2016).

2 lentelė. Lietuvos viešojo sektoriaus plėtros prognoziniai rodikliai

	2015 metai		2016 metai	2017 metai	2018 metai	2019 metai
	mln. Eur.	Santykinė BVP dalis	Santykinė BVP dalis	Santykinė BVP dalis	Santykinė BVP dalis	Santykinė BVP dalis
Grynasis skolinimas (<i>teigiamas</i>)/ grynasis skolinimasis (<i>neigiamas</i>) pagal subsektorius						
Valdžios sektorius	-77,6	-0,2	-0,8	0,0	0,8	0,9
Centrinė valdžia	-199,3	-0,5	-0,7	-0,4	0,0	-0,2
Vietos valdžia	122,5	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0
Soc. apsaugos fondai	-0,8	0,0	-0,1	0,3	0,7	1,1
Valdžios sektorius						
Visos pajamos	12 974,9	34,9	34,6	35,2	35,7	35,3
Visos išlaidos	13 052,5	35,1	35,4	35,2	34,9	34,4
Grynasis skolinimasis arba skolinimasis	-77,6	-0,2	-0,8	0,0	0,8	0,9
Palūkanų mokėjimas	565,0	1,5	1,4	1,3	1,0	0,9
Pirminis balansas	487,4	1,3	0,6	1,3	1,8	1,9
Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės	94,8	0,3	-0,1	0,0	0,3	0,0
Išlaidos ES programoms visiškai atitinkančios ES fondų pajamas	701,2	1,9	2,0	2,1	2,3	2,0

Saltinis: sudaryta straipsnio autorių, remiantis 2016-ųjų metų LR Vyriausybės nutarimu, Nr. 417

Išvados ir pasiūlymai

ES struktūrinių fondų lėšos yra labai svarbi Lietuvos viešojo sektoriaus modernizavimo prielaida. Paramos lėšos suteikia galimybę pertvarkyti valstybinių sektorių, didina šalies konkurencingumą, sudaro tinkamas sąlygas spartesniam ekonomikos augimui.

Atlikus tyrimą buvo nustatyta, jog Lietuvos viešojo sektoriaus institucijos gautą paramą dažniausiai panaudodavo patalpų modernizavimui, naujo inventoriaus įsigijimui, programinės įrangos atnaujinimui bei interneto tinklalapių modernizavimui. Pagrindiniai rezultatai yra jaučiami e. paslaugų kategorijoje, kadangi daugelis institucijų diegė piliečių aptarnavimą gerinančias programas.

Per 2013-2015 metų periodą Lietuvos universitetai buvo remiami tik iš valstybės biudžeto lėšų. Dėl šios priežasties būtina peržiūrėti ES finansavimo prioritetus ir paramos įsisavinimo priemones, kadangi tai padėtų spręsti pagrindines Lietuvos Respublikos švietimo ministerijai pavaldžioms institucijoms iškilusias problemas – efektyvesnį mokymo įstaigų modernizavimą, švietimo programų tobulinimą ar spartesnę inovacijų sklaidą.

Buvo nustatyta, jog struktūrinių fondų lėšos gali sukelti ir neigiamų pasekmių. ES parama turi

poveikį valstybės lėšų panaudojimo efektyvumui – valstybės biudžetas būna nepakankamai subalansuotas ir ne visada nukreipiamas į prioritetines sritis. Kai kurie autoriai, įvardindami neigiamą ES struktūrinių fondų poveikį viešajam sektoriui, išskyrė valstybės tarnautojų nenorą imtis didesnės apimties projektų, per greitą paramos lėšų įsisavinimą bei korupcijos apraiškų pasireiškimą.

Lietuvoje vykstantys socialiniai, ekonominiai ir teisiniai pokyčiai skatina poreikį vykdyti viešojo ir privatus sektorių partnerystės projektus. Šiuo atveju būtinas didesnis Lietuvos valdžios vaidmuo skatinant VPSP. Nustatydamą teisinės partnerystės proceso įgyvendinimo ribas ir reguliavimo mechanizmus Lietuvos valdžia turėtų skatinti partnerystės projektų įgyvendinimą.

Būtina skirti daugiau dėmesio ES struktūrinių fondų paramos projektų administravimui ne tik ilguoju, bet ir vidutiniuoju laikotarpiu. Tai užtikrintų skaidresnį ES lėšų įsisavinimą, skatintų valstybės tarnautojus imtis didesnės apimties projektų, pagerintų viešojo sektoriaus institucijų įvaizdį bei darbo kokybę.

Literatūra

- Basile, R., Castellani, D., Zanfei, A. 2008. Location choices of multinational firms in Europe: The role of EU cohesion policy, *Journal of International Economics* 74: 332–334.
- Beržinskaitė, D., Cibulskienė, D., Gudienė, A., 2012. ES struktūrinių fondų paramos įsisavinimo intensyvumas Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo sektoriuje, *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos* 4(28): 58–64.
- Dumčiuvienė, D. 2010. *Europos ekonominė integracija*. Kaunas: Technologija.
- Dumčiuvienė, D., Adomynienė, I. 2014. The evaluation of European Union structural support *Social and Behavioral Sciences* 156(26): 382–387.
- Dūda, M. 2010. Teoriniai viešojo ir privataus sektorių partnerystės įgyvendinimo aspektai. *Viešoji politika ir administravimas* 33: 139–151.
- Dvorak, J. 2015. Institutional and policy arrangements for evaluation of the European Union structural funds in Lithuania, *Economics and Management* 3(7): 35–49.
- Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai tyrimai (ESTEP). 2015. *ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas*. [interaktyvus]. [žiūrėta 2016 m. birželio 22 d.]. Prieiga per internetą: http://www.esinvesticijos.lt/uploads/documents/docs/397_5a52abead812b09617e-2ad3048d76f82.pdf
- Gibb, A. 2006. The experience of structural funds use: an administrative perspective. *Civitas. Versus aureus*.
- Healy, A., Bristow, G., 2013. Economic Crisis and the Structural Funds. *Epson ECR2 Applied Research project*. Cardiff University.
- Ibenskas, R., Brožaitis, H., 2008. Lietuva Europos Sąjungos Biudžeto peržiūros procese: tarp europinių ir nacionalinių interesų. *Viešosios politikos ir vadybos institutas: Politologija* 3(51): 45–88.
- Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos (IVPK). 2011. *Administracinių ir viešųjų elektroninių paslaugų sukurtų Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšomis, vartotojo vadovas*. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: http://ivpk.lrv.lt/uploads/ivpk/documents/files/IVPK-leidiniai/e_paslaugos%20patogesniam-%20gyvenimui_leidiny.pdf
- Jakaitienė, A., Klyvienė, A. 2008. Europos Sąjungos finansinės paramos poveikis Lietuvos ekonominei raidai. *Ekonomikos teorija ir praktika*. Lietuvos bankas: 1–23.
- Jurevičienė, D., Pilekaitė, J. 2013. The impact of EU structural fund support and problems of its absorption. *Business, Management and Education* 11: 1–2.
- Katsaitis, O., Doulos, D. 2009. The impact of EU Structural funds on FDI *Kyklos* 4(62): 563–578.
- Kuokštis, V. 2014. Lietuvos narystė Europos Sąjungoje: ekonominė raida. Straipsnis parengtas įgyvendinti projektą „Lietuva Europos Sąjungoje: transformacija ar imitacija?“, *Politologija* 4(76): 1–32.
- Lietuvos bankas, 2016. Lietuvos ekonomikos apžvalga. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: https://www.lb.lt/lietuvas_ekonomikos_apzvalga_2016_m_birzelio_men
- Lietuvos Statistikos departamentas, 2016. *Sąlyginis darbuotojų skaičius*. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliuanalize?id=1832&status=A>
- LR finansų ministerija. 2006. *ES struktūrinių fondų parama viešajam sektoriui*. Vilnius, Finansų ministerija.
- LR finansų ministerija. 2014. ES finansavimo 2014–2020 m. apžvalga: ko tikėtis naujuoju laikotarpiu? Vilnius, Spauda.
- LR Vyriausybės nutarimas Nr. 417. 2016. *Lietuvos stabilumo 2016 metų programa*. [interaktyvus]. [žiūrėta 2016 m. birželio 22 d.]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr-2016/sp2016_lithuania_lt.pdf
- Mohl, P., Hagen, T. 2009. *Do EU structural funds promote regional growth?* Evidence from various panel data approaches, 15th International Conference on Panel Data.
- Paun, C. 2013. The Socio-economic Impact of European Funds on Eastern European countries, *International Review of Social Research* 4(1): 49–56.
- Puidokas, M., Daukaitė, I. 2013. Lietuvos regioninės politikos tobulinimo kryptys Europos Sąjungos regioninės politikos kontekste, *Viešoji politika ir administravimas* 12(1): 65–79.
- Statistikos terminų žodynas. 2016. Valdžios sektoriaus apibrėžimas. [interaktyvus] Prieiga per internetą: <http://zodynas.stat.gov.lt/index/detail.as-px?id=199>
- Štavičienė, Ž. 2011. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės poreiktis ir galimybės Lietuvoje. *Socialinių mokslų studijos* 3(3): 789–815.

Visionary Analytics. 2015. Inovatyvus viešasis sektorius – misija įmanoma? [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.lietuva2030.lt/lt/naujienos/912-pazangos-forumo-inovatyvus-viesasis-sektorius-misija-imanoma-medziaga>

Santrauka

2014-2020-ųjų metų ES struktūrinių fondų investicijų veiksmų programa ženkliai įtakoja viešojo sektoriaus raidą Lietuvoje. Pasikeitė finansavimo modeliai, programos, taip pat finansavimo intensyvumas. Galima pastebėti, jog Lietuvos ir užsienio autoriai skiria nepakankamai dėmesio vertinant struktūrinių fondų poveikį viešajam sektoriui. Pasigendama išsamesnės analizės, apimančios ilgesnį tiriamąjį laikotarpį, taip pat požiūrio į Lietuvos makroekonominių rodiklių dinamiką. Dėl šios priežasties pasirinkta ES struktūrinių fondų poveikio Lietuvos viešajam sektoriaus raidai tema. Tyrimo apimtis – trejų metų laikotarpis. Straipsnyje taip pateikiamos Lietuvos ir užsienio autorių įžvalgos apie struktūrinės paramos konkurencingumą bei jos svarbą Europos Sąjungos šalių raidos kontekste. Aiškinamasi, kokios problemos yra sprendžiamos šios paramos pagalba. Pasiūlymams lyginamąją analizę yra aptariami konkretūs pastarojo penkmečio investicijų į Lietuvos viešąjį sektorių pavyzdžiai, šių dienų aktualijos, pateikiami pasiūlymai ir išvados, skirtos didinti ES struktūrinės paramos poveikį Lietuvos viešojo sektoriaus raidai.

Reikšminiai žodžiai: Lietuvos viešasis sektorius, Europos Sąjungos parama, struktūriniai fondai, investicijų poveikis

Straipsnis recenzuotas

EU STRUCTURAL FUNDS: THE EFFECT OF LITHUANIAN PUBLIC SECTOR DEVELOPMENT

Eugenijus CHLIVICKAS, Prof Dr

Lithuanian Public Administration Training Association,
President
Vilnius Gediminas Technical University

Povilas SVOGZLYS

Vilnius Gediminas Technical University

Summary

2014-2020-ies the EU structural funds action program has brought a lot of changes in Lithuanian public sector. Changed funding models, programs, and also the funding intensity. It can be noticed that the Lithuanian and foreign authors pay little attention for the evaluation of the structural funds in the public sector. Missing detailed analysis covering the longer period, as well as the approach to the Lithuanian macroeconomic indicators dynamics. For these reasons, it was decided to discuss the EU's structural funds in the Lithuanian public sector over a longer period than the four-years. The article presents the major foreign authors reasoning and reviews for structural support competitiveness and for the European Union context. The objective is to identify what problems are solved with this support assistance. The research methods used in the work include the analysis of the scientific literature and statistical data, analysis of legal documents, comparative analysis summarizing and comparison.

Keywords: *Lithuanian Public Sector, European Union Support, Structural Funds, Impact of Investments*

Copyright of Public Administration (16484541) is the property of Lithuanian Public Administration Training Association and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.